

Uniwersytet Śląski

INSTYTUT JEZYKA ANGIELSKIEGO

41-205 Sosnowiec, ul. Gen Stefana Grota-Roweckiego 5
Tel. 0/32/36 40 892; 36 40 804

Prof. dr hab. Danuta Gabryś-Barker

Zakład Psycholingwistyki Stosowanej

RECENZJA MONOGRAFII HABILITACYJNEJ

I DOROBKU NAUKOWEGO DR HADRIANA LANKIEWICZA

Ocena monografii habilitacyjnej

p.t. *Teacher language awareness: A collaborative inquiry based on languaging*

Wskazana jako osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

Rozprawa habilitacyjna dr Lankiewicza p. t. *Teacher language awareness: A collaborative inquiry based on languaging* to bardzo ambitne dzieło Autora, który doskonale orientuje się w literaturze przedmiotu, ale który równocześnie potrafi łączyć swoją wiedzę i ogromną wiarę w słuszność pewnych teorii z pasją nauczyciela akademickiego, którego odpowiedzialnością jest kształcenie przyszłych nauczycieli języka angielskiego jako obcego.

Monografia obejmuje 368 stron, z czego 295 strony to rozdziały od I do IV, a pozostałe to rozległa bibliografia licząca ponad 650 źródeł cytowanych w pracy oraz załączniki stanowiące ilustrację instrumentów, zadań i materiałów zastosowanych w przeprowadzonym badaniu empirycznym. Długość części teoretycznej pracy (179 stron) względem części empirycznej (116 stron) dowodzi iż to co jest bardzo istotnym dla Autora to solidna podstawa teoretyczna i jej uzasadnienie dla badania empirycznego, jak również ukazanie pewnych

treści, które być może nie są tak popularne i szeroko znane w zakresie badań dotyczących nie tylko uczenia się i nauczania języków obcych, ale i kształcenia glottodydaktycznego.

Praca w sposób szczegółowy przedstawia podstawowe pojęcia (i stosowaną terminologię) oraz ich ewolucję dotyczącą najnowszego do nich podejścia. Dotyczy to na przykład rozumienia świadomości językowej (ang. *language awareness*) w ujęciu Andrews'a (2007), podkreślającego między innymi związek pomiędzy językiem i ideologią, gdzie analiza dyskursu i jego adekwatności do sytuacji (kontekstu) staje się naczelnym zadaniem użytkownika języka, a w kontekście nauczania, powinna znaleźć poczesne miejsce w edukacji językowej. Tym samym Autor uznaje, że istotnym staje się również rozwijanie świadomości językowej nauczyciela (ang. *teacher language awareness*), jako pedagoga, a co więcej, rozwijanie krytycznej świadomości nauczyciela (ang. *critical teacher language awareness*). Co godne podkreślenia, Habilitant uznaje iż ten rozwój powinien zastać zainicjowany już na etapie kształcenia przyszłych nauczycieli.

Najwięcej miejsca w części teoretycznej rozprawy (rozdziały I-III) zajmuje przedstawienie perspektywy ekologicznej nie tylko w badaniach glottodydaktycznych, ale szerzej poprzez ich ewolucję aż do obecnej chwili, gdy to postmodernistyczne podejście zaczyna być coraz bardziej dostrzegalnym również w lingwistyce i glottodydaktyce. Poprzez swoją bogatą wiedzę i odczytanie, jakie zaprezentował Autor, monografia ta stanowić może bardzo dobry tekst źródłowy przedstawiający główne założenia tego podejścia i bardziej precyzyjnie, jego rolę w badaniu wielojęzyczności, w badaniach nad przyswajaniem języków oraz w glottodydaktyce (van Lier 2004). Nie zawsze łatwo jest się „przebić” przez ten tekst, tak jest on gęsty od odniesień do nazwisk, często nie bezpośrednio związanych z dziedziną, n.p. Gramsci, Bakhtin, Bourdieu, czy wręcz, Marks. Nie wydaje mi się koniecznym aż tak głębokie sięganie do korzeni myśli „około-ekologicznej”. Na szczęście równoważy to Autor trochę odwołaniem się do twórców podejścia ekologicznego w zakresie praktyki językowej van Lier'a, Larsen-Freeman, czy Kramsch. Zabrakło mi tu może trochę badaczy takich jak L. Aronin, M. O'Laoire, D. Singleton czy P. Herdiny i U. Jessner, których model ekologiczny przyswajania języka i dynamiczny model wielojęzyczności (jedynie wspomniany przez Autora bez bardziej szczegółowego omówienia) stanowią podwaliny badań w dziedzinie przyswajania języków oraz są najlepszym przykładem ekologicznego podejścia w tej dziedzinie badań. W rozdziale II Autor przedstawia ekopedagogikę, jako wyraz podejścia ekologicznego podkreślając konieczność wyeliminowania podejścia normatywnego na rzecz holistycznego promowania języka jako „mediatora” w komunikacji i promująca różnorodność, t.zw. *variable norm*. Uznaje, słusznie zresztą, że taka postawa wiąże się nierozdzielnie z koniecznością zmiany analizy dyskursu na jego krytyczną analizę (ang.

critical discourse analysis), a pojęciami dla niej podstawowymi stają się świadomość językowa i autonomia ucznia (czy może też nauczyciela?). Nie można się nie zgodzić z Habilitantem, iż takie podejście jakimu hołduje bardzo konsekwentnie, prowadzić może do rozwoju autonomii ucznia (nauczyciela?). Wyrazem tego może być brak sukcesu w postulowanej obecnie bardzo szeroko konieczności rozwoju autonomii, niestety w oparciu o podejście normatywne, nie pozwalające na wykroczenie poza normy standardu.

W rozdziale III przedstawione zostały przez Autora pojęcia najpierw świadomości językowej, a następnie świadomości językowej nauczyciela ze szczególnym podkreśleniem jej „krytycznego” charakteru, co doprowadziło Autora, gorącego orędownika podejścia ekologicznego w glottodydaktyce, do stworzenia nowego terminu, krytyczno-ekologiczna świadomość językowa nauczyciela (ang. *TCELA- teacher critical ecological awareness*). Jak słusznie stwierdza w swoim *Autoreferacie* Habilitant „Pojęcie świadomości językowej, w tym tej krytyczno-ekologicznej nauczyciela języków obcych, może stanowić klucz badawczy dla kryzysu edukacji nauczycieli języków obcych”. Wydaje się, że Autor nie zawsze stosuje konsekwentnie terminologię i na przykład czasami używa angielskiego terminu *metalinguistic awareness* (p.139), by z kolei użyć terminu *langage awareness* jako synonimu, a nie są to synonimiczne pojęcia. Nie jest jasnym czy *metalinguistic awareness* to w danym momencie komponent ogólnej świadomości językowej czy jej synonim. Uważam, też, że Autor powinien pokusić się o zakończenie tego rozdziału przedstawieniem przyjętych przez niego definicji wszystkich w/w terminów dla jasności i spójności odczytania i zrozumienia jego tekstu, ale i późniejszego badania. Wobec licznych odnośników do źródeł (i krótkich cytatów w tekście) czasami trudno jest śledzić przedstawiony wywód. I

nny aspekt pracy wymagający komentarza to pojęcie refleksji przedstawione przez dr Lankiewicza. Ponieważ refleksja stanowi podstawę rozwijania świadomości językowej, a więc tym samym jest jednym z fundamentalnych pojęć i założeń podejścia ekologicznego, Autor monografii powinien ją być potraktować szerzej. Zabrakło mi w tekście odnośników do takich badaczy, jak Loughran (1996), Taggard i Wilson (1998), czy choćby, Gabryś-Barker (2006, 2009, 2012). Nie pojawia się w tekście również pojęcie *reflection-for-action* (Farrell 2007), które jest bardzo istotne, gdyż ukazuje dynamizm refleksji i przenoszenie refleksji na praktykę. Poza tym, bardzo radykalna wydaje się postawa Habilitanta uznająca iż głęboka, t.j. krytyczna ekologiczna świadomość nauczyciela powinna prowadzić do wykształcenia postawy postmodernistycznej, to znaczy takiej, która jest na różnych poziomach - jak to określa Autor - „post”, a więc postmodernistyczna, co jest równoznaczne z między innymi, z postawą postnarodową, a przecież nie można się zgodzić, że nauczanie języków obcych to

tylko rozwijanie nowych kodów językowych, to również rozwijanie świadomości w odniesieniu do rodzimego języka, L1.

Najciekawsza część monografii to rozdział IV przedstawiający badanie empiryczne przeprowadzone przez Habilitanta, analiza zebranych danych oraz wnioski końcowe. Jak określił to Habilitant „(...) inspiracją do podjętych badań była prozaiczna refleksja praktykującego nauczyciela i glottodydaktyka nad możliwościami „upraktycznienia” założeń teoretycznych w obrębie autonomizacji procesu kształcenia językowego w świetle realiów szkolnych, które wskazywały raczej na niskie prawdopodobieństwo możliwości ich upraktycznienia”. To godna naśladownictwa postawa nauczyciela akademickiego, który bierze odpowiedzialność za to iż to co robi w zakresie swojej aktywności badawczej ma również wymiar pragmatyczny i może służyć kształceniu przyszłych nauczycieli. Nadrzędnym celem badania było rozwijanie krytyczno-ekologicznej świadomości językowej uczestników badania. W świetle zebranych danych i konkluzji, należałoby stwierdzić iż to zadanie udało się Habilitantowi wypełnić.

Przeprowadzone badanie jakościowo-ilościowe miało ściśle określone cele, odpowiednio dobrane narzędzia badawcze (triangulacja) oraz wyraźnie określone etapy badania, logicznie powiązane ze sobą. Badanie miało charakter podłużny trawiało bowiem cały okres kształcenia seminaryjnego studentów, przyszłych nauczycieli języka angielskiego podczas pisania ich prac licencjackich. Należałoby je potraktować jako studium przypadku, gdyż obejmowało osiem osób w swojej głównej jakościowej części. Dobór próby badawczej był prawidłowy w części jakościowej, aczkolwiek na drugim etapie w części ilościowej badania wydaje się, że ten dobór niestety nie spełniał warunków kompatybilności badanych grup (grupa pilotażowa, kontrolna i docelowa). Grupa docelowa nie tylko była o wiele mniejsza, ale i miała inny profil. Nie wiemy dokładnie na jakiej zasadzie wybrane zostały poszczególne osoby do badania głównego (całe seminarium licencjackie?), ale na pewno były bardziej zmotywowane, miały większą świadomość językową (uczestnictwo w badaniu, mini-wykład n.t. podejścia ekologicznego), a tym samym trudno byłoby nie uznać, że profil grupy docelowej był inny od pozostałych. Poza tym, jak sam Autor wskazuje, przy tak małej liczbie uczestników badania analiza ilościowa nie jest bardzo zasadna. To moja jedyna uwaga krytyczna dotycząca projektu badania. Jego część jakościowa to niezwykle ciekawy kilku-etapowy proces rozwijania refleksji, a przez to i ukierunkowanej krytycznej świadomości językowej przyszłych nauczycieli z perspektywy podejścia ekologicznego, forma badania w działaniu. Badanie w działaniu już dość dawno stało się jedną z głównych form kształcenia nauczycieli w Polsce, dlatego uwagi Habilitanta o czysto preskryptywnym i normatywnym kształceniu są trochę bezzasadne. Myślę, że są one również dowodem na małą współpracę

ośrodków akademickich w Polsce zajmujących się kształceniem nauczycieli. Zarówno kształcenie w działających jeszcze kolegiach nauczycielskich, jak i na wydziałach neofilologicznych (w szczególności na filologii angielskiej) opiera się w dużej mierze na rozwijaniu refleksyjności przyszłych nauczycieli poprzez prowadzenie badań w działaniu (ang. *action research*). Pisze o tym szeroko D. Wiśniowska (2014) oraz obecna recenzentka (Gabryś-Barker 2012). Najciekawsze w badaniu przeprowadzonym przez dr Lankiewicza jest powiązanie badania partycypacyjnego z „myślową” (termin Autora), czyli formą introspekcji, pamiętnikami i narracją ustną (prezentacje) uczestników badania. Ta dość nowatorska forma na pewno stanowiła element motywujący do uczestnictwa w sesjach badawczych oraz oddatkowego wysiłku pisania pamiętnika. Oczywiście teksty narracyjne to narzędzie służące uczeniu się, jak i narzędzie badawcze coraz powszechniej stosowane w badaniach jakościowych. Główną ich zaletę upatruje się w kontroli samego tylko narratora nad treścią: w jej doborze i formie jej wyrażania. W tym badaniu narracja ta była w pewnym stopniu kontrolowana poprzez ukierunkowujące pytania, a więc była bardziej interakcyjna i tym samym może zawężająca ją sematycznie, ale za to była pomocna badaczowi w analizie danych adekwatnych do postawionych celów.

Poza narracją w różnych formach Habiliant zastosował kwestionariusze, które są dość powszechnym instrumentem badawczym, ale nie tak prostym jakby się wydawało z pozoru. Są trudnym narzędziem badawczym często ze względu na ich małą rzetelność. W tym badaniu trzeba przyznać, dr Lankiewicz zbadał rzetelność swoich kwestionariuszy za pomocą narzędzi statystycznych, co nie zawsze jest praktyką badaczy. Zarówno sama analiza zebranych danych w odniesieniu do wszystkich trzech celów została przedstawiona rzetelnie, a wybrane zadania rozwijające refleksyjność ukierunkowaną na rozwijanie świadomości językowej, należy ocenić, nie tylko jako trafnie dobrane ale i ciekawe. Pewne wątpliwości, jak wspomniałam wcześniej budzić może jedynie cel trzeci, czyli część ilościowa tego badania, ze względu na różne profile badanych grup. Za bardzo istotny uważam ostatni element badania, t.j. zgodny z wymogami badania uczestniczącego, wkład dr Lankiewicza w podsumowanie wyników przeprowadzonej interwencji dla własnych celów badawczych, a tym samym nadanie badaniu charakteru nie tylko badania w działaniu, ale i akademickiego wymiaru. Najistotniejszym wymiarem przeprowadzonego badania jest jego utylitarny charakter oraz implikacje dla kształcenia nauczycieli języków obcych, bowiem uznać należy i głęboko w to wierzę, jako nie tylko badacz, ale i glottodydaktyk i nauczyciel akademicki zaangażowany w kształcenie nauczycieli od wielu lat, że tego rodzaju interwencja nie tylko rozwija krytyczną świadomość nauczyciela (nie tylko w ujęciu ekologicznym). Stanowić może również czynnik motywujący i stawiający nowe wyzwania, przeciwdziałając rutynie normatywnego kształcenia i podkreślając, że kształcenie nauczyciela może być

„odpowiedzialną przygodą” dla obu stron: studenta i jego nauczyciela. Taka postawa badacza i nauczyciela akademickiego, jaka prezentuje dr Lankiewicz w swojej pracy, postawa krytyczna wobec promowanych i rozliczanych przez krajowe ramy kwalifikacji (krk) modeli kształcenia, które negują, a wręcz „zabijają” idee konstruktywistycznej wizji edukacji i czynią ją li tylko pragmatyczną i utylitarną, jest godna pochwały. Można nie zgodzić się ze zbyt dużą ideologizacją kształcenia językowego, jaką prezentuje Autor w swojej pracy (podejście marksistowskie i t.zw. ekologiczne), ale to co przedstawił wpisuje się doskonale w konstruktywistyczne idea kształcenia.

Monografia jest napisana bardzo dobrym, niemal bezbłędnym angielskim (drobne literówki, ale w tak obszernej pracy to nieuniknione), w odpowiednim dyskursie akademickim charakterystycznym dla dziedziny językoznawstwa stosowanego. Jedyne czego mi zabrakło w tej monografii to spis rzeczy i spis autorów, tak bardzo przydatne w tego rodzaju opracowaniach.

Reasumując, przyjmuję z satysfakcją i oceniam pozytywnie przedstawioną mi do recenzji rozprawę habilitacyjną dr Hadriana Lankiewicza p.t. *Teacher language awareness: A collaborative inquiry based on languaging.*

22.12.2015 r.

Prof. dr hab. Danuta Gabrys-Barker

Ocena dorobku naukowego dr Hadriana Lankiewicza

Ocena dorobku dr Hadriana Lankiewicza dokonana została przeze mnie w oparciu o przekazane mi dokumenty i materiały wybrane i przygotowane przez Habilitanta. Obejmują one poza monografią habilitacyjną, szczegółowy życiorys naukowy, autoreferat, wykaz publikacji oraz 6 publikacji w formie pdf-ów wybranych przez Habilitanta i wcześniej opublikowanych. Dokumentacja zawiera też informacje o udziale Habilitanta w konferencjach naukowych w kraju i zagranicą.

Dr Hadrian Lankiewicz to postać badacza o bardzo ciekawej historii edukacyjnej, która miała bardzo istotny wpływ na jego rozwój naukowy. Habilitant ukończył Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Słupsku w 1991 uzyskując stopień magistra historii z najnowszej historii Polski, by następnie kontynuować studia na innym kierunku na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kończąc go z tytułem magistra filologii angielskiej z językoznawstwa stosowanego w 1996 roku, podczas gdy w 2005 roku uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa na Wydziale Historyczno-Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie pracuje obecnie. Nadal kontynuuje swoją edukację w Ateneum Szkole Wyższej w Gdańsku na studiach magisterskich z zakresu filologii włoskiej.

Również historia zatrudnienia dr Lankiewicza jest bardzo różnorodna i wiedzie od pracy w latach 1994 – 1995 w Centrum Języków Obcych “Progress” w Szczecinie na stanowisku lektora języka angielskiego, poprzez zatrudnienie w charakterze tłumacza w Urzędzie Miasta Piła (1995-1997) aż do związania się na okres dłuższy z Kolegium Nauczycielskim w Wałczu (1996-201) i Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Pile (2000-2014, kierownik Zakładu Filologii Angielskiej w okresie 2007-2014). Ten okres w znacznym stopniu ukształtował obecny profil badawczy Habilitanta. Od 2006 do teraz jest zatrudniony w Uniwersytecie Gdańskim, najpierw w Zakładzie Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych (adiunkt, 2006-2010), następnie w Katedrze Lingwistyki Stosowanej i Translatoryki tegoż uniwersytetu (od 2010 do teraz).

Po doktoracie od 2005 roku Habilitant opublikował 12 artykułów naukowych, z czego 5 było współautorskich. Osiem artykułów ukazało się drukiem w czasopiśmie polskich, głównie tych wydawanych przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową (PWSZ) w Pile oraz w

czasopiśmie Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego (PTN), *Neofilolog*. Wybór miejsca ich publikacji wskazuje silnie na powiązania Doktoranta w tymi dwoma instytucjami. Pozostałe artykuły ukazały się jako publikacje zagraniczne, między innymi w Hiszpanii, Rumunii i Rosji.

Publikacje Habilitanta w monografiach (łącznie 24), pojawiły się w wydawnictwach o renomie akademickiej takich jak Peter Lang, czy Springer zagranicą i w Polsce w publikacjach uczelni wyższych, takich jak Uniwersytet Gdański, Katolicki Uniwersytet Lubelski, czy też PWST w Pile i Gorzowie. Dr Lankiewicz jest również Autorem czterech publikacji książkowych obejmujących zarówno jego pracę doktorską, jak i późniejsze opracowania naukowe publikowane w wydawnictwie Peter Lang czy PWSZ w Pile. Habilitant jest również redaktorem tomów naukowych, które obejmują 8 tomów, z czego 6 było współredagowanych. Liczba publikacji po doktoracie wskazuje na wzrost aktywności naukowej nie tylko w zakresie ilości publikacji, ale i ich jakości. Wskazują na to między innymi miejsca publikacji w renomowanych wydawnictwach, już wspomnianym wcześniej wydawnictwie Peter Lang i Springer, a także w Cambridge Scholars Publishing oraz w wydawnictwach naukowych polskich uniwersytetów w Opolu, Łodzi czy w Uniwersytecie Gdańskim.

Jako nie-literaturoznawca, nie śmiałabym oceniać publikacji Habilitanta w tym zakresie. Jednak po zapoznaniu się z Autreferatem jestem w stanie stwierdzić, że jest on dość dobrze zorientowany w nowoczesnych poststrukturalnych kierunkach literackich i na pewnym etapie swego rozwoju naukowego zjawowały one znaczące miejsce w jego pracy badawczej i publikacyjnej. Źródła bibliograficzne na przykład te obejmujące prace M. Bakhtina, P. Bourdieu czy M. Foucault'a wskazują na miejsce jakie zajmuje postmodernistyczna myśl w pracy badawczej dr Lankiewicza. Odnaleźć je też można w pracach badawczych z zakresu językoznawstwa stosowanego, a więc w głównym nurcie badawczym, jakim zajął się Habiliant, a co stanowi względnie nowe podejście w problematyce glottodydaktycznej, zarówno w zakresie uczenia się, jak i nauczania języków obcych. Dokładniej jednak mówiąc nowe nazwanie tego co już wcześniej postulowali n.p. Jeremy Bruner (1960, 1966) i Abrahama Maslow (1943, 1954) jako uczenie się z doświadczenia (ang. *experiential learning*) i uczenie się znaczące (ang. *meaningful learning*) oraz psychologia humanistyczna w swoim skoncentrowaniu się na jednostce i jej poziomie nie tylko kognitywnym, ale i emocjonalnym. To zainteresowanie Habilitanta glottodydaktyką zdeterminowało również wybór miejsca opublikowania prac (n.p. liczne publikacje w PWSZ kształcącej przyszłych nauczycieli), ale i tak ukierunkowanej aktywności konferencyjnej i stowarzyszeniowej (członkostwo w PTN czy PASE). To wyraźnie wskazuje na sprecyzowanie zainteresowań

badawczych dr Lankiewicza i konsekwentne rozwijanie i kierowanie swoim rozwojem naukowym w ściśle określonym kierunku.

W *Autoreferencie* dr Lankiewicz określił swoje zainteresowania badawcze, jako obejmujące sześć pól badawczych. Są to: wykorzystanie języka i komunikacja językowa w klasie, nauczanie zorientowane na treść (czyli n.p. programy immersyjne oraz CLIL - *Content and Language Integrated Learning*), autonomia ucznia i nauczyciela ze szczególnym uwzględnieniem jej w procesie kształcenia językowego, rola świadomości językowej (ang. *language awareness*) głównie w praktyce pedagogicznej oraz szeroko pojęte badania nad metaforą ekologiczną w badaniach nad językiem i procesem jego przyswajania. Każdy z wyżej wymienionych tematów, nierzadko dość odległych od siebie na pierwszy rzut oka, znajduje odzwierciedlenie w licznych publikacjach Habilitanta, ale najistotniejszym stał się ten ostatni - metafora ekologiczna, nie tylko ponieważ zaoowocował kilkoma publikacjami, ale i jako że jest dość nowatorski i promuje względnie nowe podejście zarówno do badań glottodydaktycznych, jak i do praktyki pedagogicznej. Dlatego też znalazł odzwierciedlenie w głównej publikacji dr Lankiewicza, t.j. jego monografii habilitacyjnej (zrecenzowanej powyżej). Godnym podkreślenia jest tutaj iż Habilitant jest nie tylko teoretykiem i badaczem procesów przyswajania języków obcych, ale i przenosi swoje doświadczenia i obserwacje naukowe na grunt kształcenia przyszłych nauczycieli języka angielskiego jako języka obcego. Bardzo istotny jest właśnie ten wymiar pragmatyczny prac badawczych jakie prowadzimy, bo nadaje im nie tylko znaczenie teorio-twórcze, ale i poddaje się weryfikacji w praktyce. Można polemizować z podejściem Habilitanta do problemów glottodydaktycznych, ale bez wątplenia jest on poszukiwaczem nowych idei bądź transformacji starych teorii z nowej perspektywy. W swoich badaniach dr Lankiewicz czerpie z innych dziedzin nauki, n.p. literaturoznawstwa, co jest dość popularne w nauce ery postmodernistycznej. Należy jednak być świadomym, że często nowe nazwanie pewnych zjawisk jest zapewne atrakcyjne, nie stanowi jednak całkowicie o ich nowatorskości.

W wybranych przez Habilitanta do oceny 6 publikacjach (z których dwie są współautorskie), dr Lankiewicz potwierdza to co wcześniej stwierdziłam: skoncentrowanie się na kilku znaczących dla procesu glottodydaktycznych elementach. Są to refleksja, świadomość i świadomość językowa, dyskurs w klasie i nade wszystko ekologiczne podejście w nauczaniu i uczeniu się języków obcych. Dwie z tych publikacji ukazały się w czasopiśmie Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego *Neofilolog* (43/1 i 44/2) i tym samym są bardziej dostępne dla polskich badaczy w tej dziedzinie, co umożliwi szersze propagowanie nowych idei, szeroko znanych zagranicą, ale nie tak bardzo u nas. Stanowią one przyczynek do dyskusji nad nimi i pewnej – koniecznej - polemiki. Pomimo iż Habilitant czerpie szeroko z wcześniej

wymienionych źródeł nie związanych ściśle z teoriami i badaniami glottodydaktycznymi i nad przyswajaniem języków (głównie z postmodernistycznej teorii literatury), nie zawsze wydaje się świadom, iż zaistniały one wcześniej w językoznawstwie stosowanym. To co Habilitant nazywa procesem „myślomowy” (ang. *linguaging*, M. Swain 1985) - myślenie na głos podczas wykonywania jakiegoś zadania językowego bądź aktu komunikacji, to nic innego jak znana już z badań nad przyswajaniem języka obcego/drugiego introspekcja (głównie symultaniczna opisana w wielu pracach G. Kasper, R. Zimmermanna, K. Haastrup, D. Gabryś-Barker). Może odnośnik do ewkwivalentów pojęć już istniejących, bądź istniejących równolegle, w literaturze byłby wskazany. Najbardziej interesujący z wybranych przez Habilitanta artykułów wydał mi się ten poświęcony stosowaniu biograficznych tekstów narracyjnych przez Autora w badaniach nad rozwojem kariery nauczyciela, przede wszystkim dlatego iż wskazuje na tekst narracyjny jako instrument badawczy, co jest w glottodydaktyce naprawdę nowym podejściem do badań i podkreśla tym samym rolę badań jakościowych. Coś czego mi tu zabrakło to może bardziej precyzyjny model analizy badania jakościowego, dla przykładu model P. Mayringa (2001) *Qualitative Content Analysis* (QCA), który pozwala na bardziej rygorystyczną analizę tekstu narracyjnego poprzez określenie w nim kategorii dedukcyjnych i indukcyjnych.

Można bez wahania uznać, że nieomal wszystkie publikacje dr Lankiewicza ukazują nam kogoś, kto jest nie tylko świadomy i konsekwentny w swojej roli badacza, ale jak należałoby oczekiwać, jest i w pełni świadomym i konsekwentnym dydaktykiem odpowiedzialnym za kształcenie nauczycieli języków obcych, który umiejętnie wykorzystuje wyniki swoich badań i narzędzia badawcze do kształtowania postaw i umiejętności przyszłych nauczycieli języków obcych. Jego podstawa wpisuje się bardzo dobrze we współczesny model edukacyjny podkreślający rolę refleksyjności i autonomii w nauczaniu oraz rolę jednostki.

W zakresie udziału w konferencjach i ich organizacji, po uzyskaniu doktoratu dr Lankiewicz brał udział z referatem w 28 konferencjach i seminariach krajowych i zagranicznych oraz w 6 bez referatu. Wygłaszał również wykłady na zaproszenie w zagranicznych ośrodkach akademickich (5) n.p. w Hiszpanii czy Rosji (głównie w ramach programu ERASMUS). Konferencje, w których uczestniczył Habilitant to głównie konferencje organizowane przez PWSZ, PTN czy PASE. Biorąc pod uwagę zainteresowania badawcze Habilitanta związane z problematyką przyswajania języka drugiego/obcego i świadomości językowej dziwić może fakt iż nigdy na przestrzeni lat jego działalności badawczo-dydaktycznej nie uczestniczył on w żadnej konferencji na ten temat w kraju (n.p. w *International Conference on Second/Foreign Language Acquisition* organizowanej przez Uniwersytet Śląski od prawie 30 lat, a gromadzących najwybitniejszych przedstawicieli tej dziedziny nauki z kraju jak i z

zagranicy) czy w konferencjach zagranicznych (n.p. konferencje EUROSŁA – *European Second Language Acquisition* i ALA- *Association for Language Awareness*). Aktywność konferencyjna Habilitanta to nie tylko udział, ale i ich współorganizacja oraz organizacja seminariów naukowych, n.p. zainicjowanie i zorganizowanie cyklu międzynarodowych seminariów pt. „Communication-Culture-Creativity” (do tej pory trzy edycje), współorganizacja konferencji „Społeczeństwo obywatelskie w Europie a instytucjonalna rzeczywistość demokracji w jednoczącej się Europie” (PWSZ w Pile, 2010) czy też organizacja międzynarodowego seminarium *The narrative studies in adjusting foreign language education to global objectives: The search for hybrid linguistic identities* (Universidade da Coruña (Hiszpania), Katedra Lingwistyki Stosowanej i Translatoryki UG, Instytut Humanistyczny PWSZ w Pile, 2014). Udział, a przede wszystkim współorganizacja konferencji i seminariów związana jest ściśle z przynależnością do takich organizacji i stowarzyszeń, jak Polskie Towarzystwo Neofilologiczne (PTN, członek Zarządu Koła PTN w Gdańsku), The Spanish Society for the Study of Popular Culture (SELICUP) oraz The Congress of The European Association of Languages for Specific Purposes (AELFE). Przynależność ta jest aktywna, bowiem jej rezultatem jest udział Habilitanta w organizacji wydarzeń naukowych (wspomnianych wcześniej) oraz liczne publikacje z tym związane. Poza tym co bardzo istotne, dr Lankiewicz jest związany wspólnymi projektami badawczo-dydaktycznymi z Uniwersytetem Rumuńsko-Amerykańskim w Bukareszcie oraz z Uniwersytetem w Koszycach.

Niezbędnym elementem działalności naukowej jest praca redaktorska. Dr Lankiewicz zredagował samodzielnie 2, a w zespole 5 tomów naukowych, co stanowi wystarczający (ale nie znaczący) dorobek w tym zakresie. Jest również recenzentem w czasopiśmie PTN-u *Neofilolog* i *Crossing Boundaries in Culture and Communication*. Dodatkowo recenzował książkę z zakresu literaturoznawstwa (Alan Floyd *Attitudes in Eighteenth-Century English Periodicals: How the Enlightened literate saw themselves and others*, wyd. Gdansk: *Forum Filologiczne Ateneum* (2013).

Bardzo istotnym elementem oceny dorobku Habilitanta jest jego działalność dydaktyczna. Chociaż wypromował on jedynie 40 prac magisterskich, jednakże w przypadku prac licencjackich jest ich już znacznie więcej, bo 140. Habilitant pełni też funkcję promotora pomocniczego w jednym przewodzie doktorskim na Akademii Pomorskiej oraz recenzował tylko jedną rozprawę doktorską na Universidade da Coruña (Hiszpania, 2014). W swoim *Autorferacie* dr Lankiewicz poświęcił sporo miejsca na opis najistotniejszych aspektów swojej działalności dydaktycznej podkreślając ją jako bardzo zaangażowaną i promującą nową tematykę seminariów licencjackich, które cieszą się bardzo dużą popularnością wśród

studentów, między innymi ze względu na niekonwencjonalność tematyki („Ekologiczna metafora w badaniach akwizycji językowej”). Co bardzo istotne i godne naśladownicwa to, jak pisze Habilitant: „ Oparcie kursu na własnych badaniach uwiarygodnia mnie jako nauczyciela akademickiego. Element badawczy stanowi dla studentów zwykle największe wyzwanie i wymaga odpowiedniego pokierowania”. To postawa zarówno świadomego badacza, jak i odpowiedzialnego nauczyciela akademickiego, łączącego w sposób rzetelny i kreatywny obie te role. Inne obowiązki zawodowe Habilitanta to opracowanie, tu cytuję z Autoreferatu Habilitanta „ koncepcji kształcenia dla kierunku filologia według Krajowych Ram Kwalifikacji, która została pozytywnie oceniona przez zespół wizytujący Polskiej Komisji Akredytacyjnej w marcu 2014 roku”. To stanowi o dużym zaangażowaniu dr Lankiewicza w prace Instytutu. Był także opiekunem praktyk pedagogicznych pracując w PWSZ w Pile i na Uniwersytecie Gdańskim, co oczywiście stanowi bardzo ważny element działalności bezpośrednio związanej z kształceniem zawodowym przyszłego absolwenta danego kierunku.

Zaangażowanie dr Lankiewicza w popularyzację nauki i działalność dydaktyczną skutkowało kilkoma nagrodami Rektora PWST w Pile (2005, 201, 2012, 2013), Dyrektora Zespołu Kolegiów Nauczycielskich w Wałczu (2006, 2007) oraz najważniejszym, Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2010) przyznawanym najwibitniejszym nauczycielom. Działalność popularyzująca naukę i kontakty pomiędzy uczelniami wyższymi opisana jest dość szczegółowo w *Autoreferacie* Habilitanta, nie będę tutaj powtarzać jego treści, pokuszę się jedynie o stwierdzenie, iż dr Lankiewicz inicjuje i realizuje bardzo dobre pomysły edukacyjne (jak most dydaktyczno-naukowego Piła-A Coruña, przeprowadzony jako wideo-konferencja pomiędzy nauczycielami i studentami uczelni w Pile i Korunii (Hiszpania)). Ta działalność obejmuje również bezpośrednie kontakty Habilitanta i popularyzowanie swoich badań w formie wykładów na zaproszenie, wspomnianych w recenzji wcześniej. Poza tym dr Lankiewicz jest aktywnym uczestnikiem licznych międzynarodowych programów szkoleniowych i wizyt studyjnych europejskich programów edukacji i mobilności, takich jak Socrates i ERASMUS (Bukareszt, Alba Iulia, Rumunia, Koszyce, Słowacja, Burdur, Turcja, Kassel, Niemcy, Belfast, Edynburg, Wlk. Brytania,, Bruksela, Belgia, Bilbao i A Coruña, Hiszpania). Taka aktywność godna jest podziwu wiąże się bowiem z umiejętnością organizacji własnego czasu i pogodzenia ich z działalnością dydaktyczną na rodzimej uczelni w kraju. Poza tymi wyjazdami, Habilitant uzyskał grant fundacji amerykańskiej *Partners for International Education and Training*, który umożliwił mu pobyt na Wayne State University w Detroit i Harris-Stowe State University w Saint Louis w Stanach Zjednoczonych. Plany badawcze dr Lankiewicza na przyszłość są sprecyzowane i stanowią będą kontynuacją obecnych zainteresowań krytyczną świadomością językową w ujęciu interdyscyplinarnym i

z głębianiem tożsamości językowej oraz rozwijaniem i badaniem pojęcia „ekolektu”, jak pisze Habilitant w *Autoreferacie* to „ będzie wyznaczało ścieżkę moich poszukiwań naukowych”.

Biorąc pod uwagę pozytywną ocenę rozprawy habilitacyjnej oraz znaczący dorobek w zakresie publikacji głównie w okresie po doktoracie, uważam, że dr Hadrian Lankiewicz spełnia warunki dopuszczenia Go do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

dn. 22.12. 2015 r.

Prof. dr hab. Danuta Gabryś-Barker